

„Mert minden csak megsemmisülve őrizheti meg életét”

Másfél éve, amikor hatvanadik születésnapjának megünneplésére készültünk, hallottuk a hírt, súlyos betegség támadta meg Olasz Sándort. A várt bölcsészkarai köszöntés elmaradt. Mindannyian, ő is, abban reménykedtünk, hamarosan eljön az idő, amikor az ünnep derűjét nem zavarják már sötét felhők. Tévedtünk. Ő elment, kollégái, tanítványai számára marad a hiány, talán a lelkiismeret furdalás is, hiszen a hála és a barátság jeleit nem fejezhetjük ki úgy, hogy ezzel neki is örömet szerezzünk.

A Teremtő nem bánt vele fukar kézzel: a születéssel kapott tehetségével jól sáfárkodott. A reá bízott talentumokat megsokszorozva adja vissza égi gazdájának. A gének szövevényében kellő arányban voltak a képességek lehetőségét hordozók és ezek megvalósulását elősegítő személyiségi jegyek elemei. Szívós munkája, kedves személyisége segítette őt abban, hogy pályája egyenletesen íveljen felfelé, egészen a mi szakmánkban elérhető végső magaslatokig.

A Tiszatájánál lényegében teljes felnőtt életében dolgozott, tanúja volt az arrogáns diktatúra ocsmány beavatkozásainak, a politikai üldözésnek, s fáradhatatlan munkása az igazi értékek mentésének, a fennmaradásnak. Dolgozott itt a szintén hódmezővásárhelyi Grezsa Ferencsel, Ilia Mihállyal, Vörös Lászlóval, Nagy Gáspárral, Baka Istvánnal – néhány név a szellemi kör legjelentősebb tagjai közül. A rendszerváltáskor főszerkesztő helyettes volt, 1996-tól mindmáig főszerkesztő. A betegség jelentkezése után felhagyott az oktatással, hogy annál nagyobb erővel lásson hozzá a „betakarításhoz”, a benne lévő tudás örökül hagyásához nem elszálló szóban, hanem nyomtatásban megmaradó, írott betűkben.

Korai ugyan még mérleget vonni, de számomra úgy tűnik, a 2010-es lázas esztendő az egyik leggazdagabb volt életében (ahogyan ő is érezte), ami művei mélységét, elemzései eredetiségét illeti. Két önálló kötet elkészülte a 20. századi irodalomról, regényelméleti és kritikai írások bizonyítják az élet végére összpontosuló hatalmas alkotóenergiát. Pedig a fájdalmas és személyiségromboló kezelések nem túl sok időt hagytak a szellem dolgaival való foglalkozásra.

Ötven éves korától megjöttek a jelentős díjak, formális elismerések is: csak néhány ezek közül a Magyar örökség díj, a József Attila díj, Szegedért Alapítvány díja és legutóbb a Csongrád Megye Közművelődéséért Díj, amelynek átvétele szükségszerűen alkalmat is jelentett arra, hogy visszatekintszen a megtett útra. „Persze nem azért dolgozom, hogy díjakat kapjak. Azok vagy vannak, vagy nincsenek, de csak másodlagosak” – hallottuk tőle.

Néhány napja, az utolsó vele készült interjúban joggal, de szerényen állapította meg, hogy sikeresen távol tartotta magát és a lapot „az irodalmi klikkektől és a politikától”. A ki-jelentés igazságáról bárki könnyen meggyőződhet, mint ahogyan arról is, milyen alapértékek mentén szerveződött a folyóirat 65 éves története, amelynek több mint felében ő is szereplő volt, majd főszereplő lett. Nyitottsága, mások iránti született bizalma, csalhatat-

lan minőségérzéke predestinálták őt arra, hogy az ellentétek sújtotta irodalmi életünkben biztosan vezesse a folyóiratot.

„A Tiszatáj a mai napig élen jár az Erdélyben, a Felvidéken, a Vajdaságban, a Kárpátalján élő magyar írók, költők műveinek publikálásában. De fontosnak tartjuk a szomszéd népek kortárs szerzőinek a bemutatását is. Ugyanakkor egy lapnak folyamatosan meg kell tudni újulnia.” Szinte Goethével együtt mondta, „Mert minden csak megsemmisülve / őrizheti meg életét”.

Az utolsó, jövőért aggódó interjúban mondta: „Sokszor úgy érzem, az »új középkor« hozzánk is betört, a szellemi dolgok apró szigetekre szorulnak vissza. A médiavilág hatalmas pénzekkel és apparátussal működtet egy látszatvilágot, mely eltakarja a valóság értékeit.”

Olasz Sándor öröksége éppen a valóság, műveiben el nem takart, értékeiről szól. S ezt akarta láttatni és felfedeztetni tanítványaival. Különösen, mint az irodalomtudományi Doktori Iskola programvezetője, aki irányítása alatt fontos disszertációk is születtek. Hatvanegy év elegendő ahhoz, hogy jelentős művek szülessenek, kevés viszont a maradékta-
lan betakarításhoz, ezáltal mindannyian szegényebbek lettünk.

A tengerbe veszett nápolyi királyról szölt így a csodálatos égi szellem, Ariel éneke Shakespeare *Viharjában*:

*Apád öt ölnyi mélyben pihen:
Koráll lett csontjaiból,
Igazgyöngy termett szemeiben...
S így semmije szét nem omol,
Hanem éri dús, csodás
Tengeri elválkozás.*

Pál József

LUCIEN HERVÉ: RONCHAMPI ZARÁNDOKKÁPOLNA (1953)